

СТАНОВИЩЕ

От доц. Драган Георгиев Немцов

Относно: дисертационен труд „Тъканите на Уилям Морис и „Морис и КО” – влияние върху текстила в Европа през първите десетилетия на ХХ век”, за присъждане на научна и образователна степен „доктор”.

Автор: Зорница Асенова Пискулийска

Представени материали: дисертационен труд – текст 334 с.; Приложения – 197 с., от които 188 с. илюстрации. Автореферат – 36 с., вкл. Справка за приносите. Материалите напълно отговарят на изискванията на Правилник на НХА за прилагане ЗРАСРБ.

Преди становището. Преди да се запозная подробно със съдържанието на дисертационния труд, направих справка в обзорна голямоформатна книга за изкуството на 20. в. (Art of the 20th Century), в която са представени по десетилетия всички течения в изобразителното изкуство и архитектурата, заедно с паралелна съпоставка за развитието на литературата и музиката. Показателно е, че докато за френското училище за индустриално изкуство на Емил Гале в гр. Нанси е отделена цяла страница (съставител на книгата е французин...), то името на У.Морис се споменава между другото във връзка с художествената академия в Глазгоу, по повод създаването на Групата на четиримата през 1895 г. от Макинтош, „...повлияно от У.Морис, бащата на „Изкуство и занаяти”(с.103). Първото издание на книгата е през 1988 г. Днес е достатъчно да кликнем в интернет и ще бъдем засипани с информация за делото на У.Морис, голяма част от която е на музей-галерия с неговото име. Тези примери ми доказаха актуалността на темата на дисертационния труд на Зорница и смисъла на основната му цел: „...създаване на текст на български език, който да проследи работата и приносите на У.Морис в текстила” (с.7).

Обобщен анализ. Погледнат в неговата цялост, дисертационният труд е **панорама** на развитието на текстила в Европа. През нея, като червена нишка, преминава делото на У.Морис. Около него, подобно в една бродерия, се наслагват имена, творби, страни, върху които той, по един или друг начин, е повлиял пряко или косвено. Дисертационният труд се отличава с рядко срещана прецизна и подробна информация по избрана тема и проблем. С логична последователност, убедителен доказателствен материал (текст и илюстрации) и вещ критически анализ с ясно изразена собствена позиция, Зорница възкресява обаятелния образ на У.Морис – едновременно художник и технолог, теоретик и пропагандатор - ученик на големия хуманист Ръскин, поборник за единението на изящните с приложните изкуства в стремежа за създаване на естетизирана жизнена среда, достъпна за всички.

Структурата на дисертационния труд произтича от целта и темата на научното изследване.

Зорница отлично се е справила и с един изключително труден проблем – успяла е да овладее огромното количество информация от имена, вероятно стотици, като ги „сортира” според тяхната връзка с делото на У.Морис. Най-близко до него са **сътрудниците** му в „Морис и КО”. След тях е кръгът на многобройните му **последователи**, които продължават и доразвиват делото му в производството и професионалното образование. Най-многобройни обаче са **съмишлениците**, които

разпространяват неговите идеи далеч зад границите на Британия и достигат, макар и косвено, до България.

Приносител. Зорница не проследява механически творчеството на У.Морис. Тя е самостоятелно изявен, задълбочен изследовател. Нейният дисертационен труд е съществен принос – урок по история, който има особено важно значение днес за развитието на съвременното изобразително изкуство чрез по-тясно взаимодействие между изящните и приложните изкуства.

Дисертационният труд в строго професионално отношение е многостранно теоретико-практическо изследване на текстила с безспорна научна стойност. Той разкрива богатството на материали, технологии и изразни средства на всички разновидности на текстила – гоблен, килим, бродерия, дантела, десен в техните художествени, занаятчийски и машинно-индустриални измерения.

Дисертационният труд съдържа енциклопедични знания, които ще се ползват както от тесен кръг специалисти по текстил, така и от художници от други видове и жанрове на приложните и изящните изкуства. Трудът на Зорница е насочен и към широк кръг съмишленици от областта на естетическата мисъл, на професионалното и общото образование. Примерът с Баухауз доказва колко е съвременно изискването професионалното обучение да се основава на потребностите на обществото. Що се отнася до общообразователното училище, бих искал да добавя конкретни примери към тезата на Зорница за влиянието на У.Морис. В учебните програми на редица европейски страни се обединяват изящните и приложните изкуства: Англия – Изкуство и занаяти (Art and Craft), Германия – Изкуство и трудово обучение (Kunst und Werkunterricht), Австрия – Изобразително изкуство и текстил (Bildende Kunst und Textil), Русия – Изобразително изкуство и художествен труд, България – експериментална програма под същото название.

Приносител на дисертационния труд на Зорница надхвърлят лаконично формулираната в началото цел. В резултат имаме научен труд, който по достойнство се включва в поредицата изследвания за развитието на текстила през 20. в.

Предложение. С оглед на бъдеща публикация на дисертационния труд, да се приложи азбучник на имена, основни термини, видове и течения в развитието на текстила през изследвания период.

Епилог. В дисертационния труд се засяга и друг, също така значим проблем във връзка с идеите на У.Морис – ще се запазят ли народните занаяти и изобщо занаятите в българския текстил? Отговорът дойде преди време с изложбите на ученици от училището в Чипровци в НДК- София, Виена и Токио, а съвсем наскоро – от една малка работилница за килими в сърцето на Родопите. Цял свят чрез телевизията научи, че български тъкани ще бъдат представени в Бъкингамския дворец в Лондон, в родината на Уилям Морис!

Заключение. Изцяло подкрепям кандидатурата на Зорница Асенова Пискулийска за присъждане на научна и образователна степен „доктор”.

Подпис:

(доц. Д.Немцов)

София, 10 декември, 2014 г.